

Srednja šola in srednješolsko dijaštvo.

(Dalje.)

O verskonravni vzgoji na srednjih šolah pravzaprav ni niti govora. Tisto malo, kar se še za silo tolerira, podrejo drugi vplivnejši faktorji. Verski pouk je omejen na dve uri in zavzema nekako tako stališče v učnem redu kakor recimo vsak prosti predmet. Smatra se splošno za predmet druge vrste. Poleg tega pa se še skrbi drugim potom, da se izbriše vsaka sled verskega pouka. Saj sta si znanost in vera v očevidnem nasprotju! Kdor se zgleduje na nujnih posledicah tako vzgoje, je zaostal človek. Saj drugače ne more biti! Mlad človek je vendar mehek ko testo. Zato pa je prav naravna prikazen, da je verski indiferentizem, če ne celo ateizem na srednjih šolah tako pogosten.

Cilj moderne pedagogike ni toliko vzgoja, nego le pouk, kopica znanja nji je glavno. Kako da bi že samo to moglo nadomeščati npravno vzgojo, kakor da bi bil človek že po naravi npravno dobro bitje! Tu je glavna zmota modernega vzgojnega sistema, da smatra človeško naravo že a priori odičeno s samimi dobrimi lastnostmi. Ako pomislimo še to, da je mladina postala že nekak poskusni objekt za razne pedagogične teorije, potem se ne moremo čuditi, da zlasti srednja šola vkljub vsi svoji mnogostranosti ne dosega svojega namena: duševne samostojnosti in zrelosti učencev.

Da še bolj pojasnimo sedanje srednošolsko vzgojo, navajamo besede graškega vseučilišnega prof. A. F. Schönbach-a v knjigi „Über Lesen und Bildung“ (Gradec 1903) stran 9: „Es ist noch nicht lange her, dass man den jungen Mann, der das Gymnasium hinter sich hatte, ohne Bedenken „gebildet“ nennen durfte. Heute scheint es mir doch einigermassen zweifelhaft, ob man jeden, der durch die immer weiter werdenden Maschen des Abiturientenexamens ins Leben, d. h. fürs erste zumeist ins Universitätsleben gegliitten ist, ohne weiters zu den Gebildeten zählen darf. Freilich, wenn man sich alle die Gegenstände des Gymnasialunterrichtes mit ihren Unterabteilungen, die sich allmählich wieder zu selbständigen Fächern auswachsen, vor Augen halten, wenn man die ganze wirre Masse von Wissenstoffen überlegt, welche, Schichte auf Schichte, in dem jugendlichen

Haupte eines Abiturienten Raum finden sollen, dann müssen alle Bedenken schwinden — Oder doch nicht? Wie kurzlebig ist diese bunte Schar von Kenntnissen, die sich in atemloser Hast während einer Flucht von acht Jahren in das Gedächtnis — des Schülers drängen! Sie treten sich einander auf die Hacken, sie bringen sich gegenseitig um, bevor sie noch von dem Jüngling recht gefasst und geordnet werden können. Und ist die wüste Balgerei vorüber, haben sich die Pforten des Gymnasiums hinter dem „reif“ Befundenen geschlossen, so gebietet er nur selten wahrhaft über ein fest gegliedertes Wissen, das dem Programme seiner Schuljahre entspräche: die zu Haufen getürmten Kenntnisse fügen sich nicht zu einem bleibenden Ganzen, sie vervielfältigen sich ungemein rasch und die kärglichen Reste erwecken in ihrem betrübten Besitzer eher das Gefühl der Leere und Öde als das eines gesicherten Reichtums, von dessen Zinsen die nunmehr anhebenden Arbeitsjahre des Lebens zehren sollen“.

V podkrepljenje glavne misli tega članka, da mora srednješolsko dijaštvo tudi samo resno skrbeti za lastno samougojbo, navajamo besede istega avtorja na str. 12: „Bringt nun das Gymnasium gebildete Menschen im vollem Sinne des Wortes nicht mehr hervor, wie könnte dies die Universität, die sich mit Bildung gar nicht mehr beschäftigt, sondern nur darnach trachtet, die Talente für die Übung eines Berufes zuzurichten? Die Vereinzelung der Fächer geht in ausserordentliche Weite. Der absolvierte Jurist oder Mediziner ist deshalb und an sich ebensowenig ein gebildeter Mensch als der Abiturient des Gymnasiums. Handwerk bleibt Handwerk: gleichviel ob es mit dem Mikroskop ausgeübt wird oder mit dem Lesartenapparate eines alten Schriftstellers. Wer den Zusammenhang seines Wirkens mit dem seiner Zeit nicht versteht und nicht über die Scheuklappen seiner Besonderheit hinausblickt, wer seine Arbeit nicht mit der des modernen Geisteslebens vergleichen kann und dadurch des Maßstabes seiner Leistung entbehrt, der bleibt banausisch und Handwerker, obwohl er immerhin und vielleicht nicht mit Unrecht als eine schätzenswerte Kraft selbst in gelehrten Kreisen gelten mag. Gewiß sind die manchen Widersprüche, die jetzt im Wesen unserer Universitäten klaffen, die Schäden, die da sichtbar werden, nur das Ergebnis einer unaufhalt-samen Entwicklung. (Glej „Universität“ und technische Hochschule.“ Prof. Dr. P. Schnauz, Tübingen 1899.) Die Berufsarten, zu denen akademische Ausbildung notwendig ist, setzen eine solche Anhäufung von Kenntnissen voraus, die binnen weniger Jahre erworben werden müssen, daß während

dieser Zeit die Augen unverwandt auf das Ziel zu richten sind und rechts oder links auszublicken nicht verstatet ist“.

In naše srednje šole posebej? Poleg že navedenih momentov je za nas važen še narodni moment. Vse naše srednje šole so v resnici nemško-centralistične, germanizatorične. Vsi drugi narodi imajo srednje šole, deloma i visoke šole s svojim maternim učnim jezikom, te mi Slovenci smo tako srečni, da se nam dobrohotno meri z dvojno mero. Slovenski dijak se mora učiti neznane nove stvari, tuj jezik v tujem jeziku. Še več! Slovenski dijak ima dve uri na teden več pouka nego njegov nemški kolega, kateremu ni treba obiskovati slovenščine kot glavni predmet. Klasifikacija se pa zlasti v višjih razredih na to nič ne ozira, sodi se vse enako, ali vsaj moralo bi se, kar pa se v obmejnih krajih, kjer so zagrizeni narodni nasprotniki sodniki slovenskega dijaka, gotovo godi na škodo naši srednješolski ml. dini.

(Dalje.)

Ko poganja bilje . . .

Posvečeno za god F. P.

I.

Ali ne vidijo tvoje oči
solнца jutranjega,
solнца visoko na nebu
tak pomladanjega. —

Vzbujaj se gora samotna
šuma in breg,
davno iz polj se izgubil
led je in sneg.

Kaj bi ti vedno še žalno
se oblačila, v očeh
solze nosila v tej dobi
žalosten biti je greh!

Stopi na polje cvetoče
k nebu očesca upri.
Solnce ti lica pobarva
Božec, srce — okrepi. —

II.

Škrjanček pod jasnim nebom,
Škrjanček zapoj!
vse sinje nebo je tvoje
ves zeleni svet je tvoj!

A meni hudo je sred mračnih
otožnih misli mrem —
neskrbne sem ure pozabil,
veselega peti ne vem. —

III.

Veselega nič in še one
misli ná te
so oskrunile davno
težke solze.

V onih nočeh, ko na nebu
jasnih ni zvezd,
mračnemu v daljo pogledu
lepih nič cest . . .

Ali so tebi za doto
dali bridko gorje,
ali pa morda sem jaz
podédoval samo solze?!

IV.

Samo včasih iz temin
zvezde zagore,
dušo žalostno
teme zapuste. —

Nično, prazno vse,
ves svoj živi dan
išče sreče človek,
išče je zaman!

Aj, kako tedaj
srce zadržiti:
blizu že je grob,
v njem se sladko spi . . .

V.

Ali ne plači dete
če je temno nebo —
aj koliko jih je na svetu
ki jim hudó,
in nima za nje solze

nobeno oko,
in nihče ne sega sožalno
nesrečnim v roko —
Zatorej ne plakaj odslej
besede v spominu imej;
Ljubezen je svetu bila,
da bi bridkosti delila!

Ivo Zoran.

Narodna ideja in krščanstvo.

(Dalje.)

II.

In medio stat virtus. Vsaka čednost se mora držati nekih mej, če ne ni več čednost. Držati pa se mora takih mej navzgor in navzdol. Da bo ljubezen do naroda res čednostna, mora biti torej tudi prav omejena. Kakšne so pa te meje?

a) *Narodno čustvo in vera.*

1. Pred vsem je jasno, da ljubezen do naroda nikdar ne sme kršiti dolžnosti do Boga. Če pravi Kristus: „Kdor očeta ali mater bolj ljubi kakor mene, ni mene vreden“ (Mat. 10, 37.), velja to tembolj o tako oddaljenih sorodnikih, kakor so sorojaki.

Sicer pa vsakemu narodu le škoduje, če se vera slabi in oškoduje. Korenina narodne moči je vendar vera in iz nje izvirajoča pravnost. Kdor torej v svojem narodu slabi in izpodkopuje vero, podsekuje korenine narodove moči. Morebiti misli s tem koristiti narodu, a v resnici mu le škoduje, njegovo početje je čisto protinarodno. Ravno vsled tega tudi ni kar nič nevarno za narod, ako verske dolžnosti omejujejo narodno zavest. Kaj naj bi pač koristilo narodu, ako se zaničuje in žali Bog, začetnik in ohranjevalec narodov?

Če razmerje vere do narodne zavesti natančneje premislimo, pridemo do zaključka, da ne more biti nasprotja in protislovja med pravimi interesi vere in pravimi interesi naroda. Kar je protiversko, škoduje narodu, je torej tudi protinarodno; kar je istinito versko, povzdiguje in pospešuje narod, in je zato tudi istinito narodno in prijazno ljudstvu.

2. Nič se ne sme nadalje storiti, kar se ne sklada s splošnim pravim zakonom.

Zlasti so negativne zapovedi pravnega zakona kakor za vsako čednost, tako tudi za narodno zavest meja, ki se ne sme nikoli prekoračiti. Negativne zapovedi pravnega zakona so obvezne vedno in vsakokrat, spolnovati jih je v vseh okoliščinah. Nikdar ni torej dovoljeno pod pretvezo narodnih dolžnosti prelomiti negativne zapovedi: Ne imej tujih bogov zraven mene; ne imenuj po nemarnem Gospoda, svojega Boga; ne ubijaj; ne kradi

Te zapovedi nas vedno vežejo; kajti, kar prepovedujejo, je na sebi slabo in nedovoljeno in ne more postati nobenkoli in v nikakih okoliščinah dobro in dovoljeno. Velja pa načelo: Nikdar ne smemo storiti kaj hudega, da bi učinili dobro. Naj se tedaj tudi zdi, da bi bilo zelo v prid narodu, če prelomimo te negativne zapovedi, vendar bi bila taka udejstvitev narodne zavesti vselej nedovoljena in pregrešna; kajti meje, ki so jih začrtale negativne zapovedi vsaki čednosti privatnega življenja, veljajo tudi za socialno in narodno življenje.

b) Domoljubje in rodoljubje.

Ker živi vsak človek v državni zvezi, ima tudi dolžnosti do države, do vladarja, do domovine in do sodržavljanov. Važno je torej, da najdemo pravo razmerje med narodnim čustvom in patrijotizmom, med rodoljubjem in domoljubjem.

Kjer se obseg države sklada z obsegom narodnosti, tam se sklada povsem tudi rodoljubje z domoljubjem.

Drugače je to v jezikovno mešanih državah. Tu se prav lahko zgodi, da pride rodoljubje v konflikt z domoljubjem. Taka država je ravno naša Avstrija, kjer je združenih precej narodov v eno državo, dočim tvori glavno deblo vsakega teh narodov posebne države.

Narodno mešano državo more vzdržati le domoljubje njenih državljanov, ki čutijo, da imajo dolžnosti do države, vladarja in domovine. Mogoče je in naj bi bilo tudi res, da je tudi v takih državah narodno čustvo komponenta domoljubja, ki pomaga vzbujati in krepiti ljubezen in navdušenje do skupne domovine. To bo mogoče, če so posamezni narodi v mnogojezični državi prav zadovoljni tudi v narodnem oziru, ter se morebiti ravno tako dobro počutijo ali morda še boljše nego njihovi bratje v sosednjih narodnih državah.

Če pa se ravna s kakim narodom v taki mešani državi krivično, če močnejši narod ali celo vlada sama pritiska ob steno slabjši narod, ga zanemarja, odrija, mu ne da, kar mu gre po pravici, v takem slučaju je nevarnost, da se v boju za narodne pravice porabi patrijotizem. Zato je potrebno vedeti, kako daleč more iti narodna zavest, da ne trpi patrijotizem.

Samoumevno je treba ohraniti v vsakih okoliščinah zvestobo državi, vladarju in domovini; nobena še tako utemeljena narodna pritožba, nobena še tako potrebna in intenzivna narodna bramba zoper krivične napade ne more opravičiti felonije in izdajstva. Kajti izdajstvo domovine je prepovedano vselej in povsod, v vseh okoliščinah.

Zgodi pa se tudi, da kak narod čisto po krivici misli, da ga zatirajo, zanemarjajo, odrijava. To se primeri zlastij če mora zahtevati državna oblast v svrhu jedinstva, pri toliki različnosti tako potrebne, od enega

ali več narodov ali tudi od vseh narodnih žrtev in omejenj, zlasti glede na jezik. Državna oblast dela to in mora storiti na podlagi legalne pravičnosti (iustitia legalis), ki ureja pravne dolžnosti udov do celote, kakor se prilega družbinemu pravu. Vsled tega prava more in mora oblast naložiti državljanom n. pr. dolžnost, rabiti, oziroma naučiti se kakega jezika, če je ta potreben v višje in splošne namene.“

Kako se nam je pa vesti nasproti sorojakom, ki niso naši sodržavljanji? Sv. Tomaž Akvinski nam podaja načelo, da moramo „v onih stvareh, ki se tičejo narave, bolj ljubiti sorodnike, v onih, ki se tičejo državne celokupnosti, bolj sodržavljanje, v vojnih stvareh bolj sobojevnike.“¹⁾ Po tem načelu so nam Slovencem v narodnostnih stvareh in zadevah Hrvatje, Srbi, Rusi i. t. d. bližje nego n. pr. avstrijski Nemci, v vojnih, financijelnih in trgovinskih, sploh državnih zadevah pa nasprotno avstrijski Nemci bližji nego n. pr. Rusi.

III.

Ko smo tako spoznali meje narodne ljubezni, meje, med katerimi se mora gibati ta ljubezen, da je res krščanska čednost, ne pa greh, je koristno, da spoznamo tudi posebno dolžnosti, ki nam jih nalaga. Mnogo je „navdušenih narodnjakov“, ki trde, da ljubijo svoj narod, a se dajo v resnici voditi le sebičnosti. Drugim res gori ljubezen v srcu, a je le nedoločna, megljena, ker ne vedo, kakšna naj bo in kako naj se kaže. Zato pač ne bo odveč, ako preiščemo natančneje posamne dolžnosti pravega rodoljubja.

Narodna ljubezen se mora kazati v mišljenju in v dejanju. In sicer:

1. Pred vsem s tem, da hvaležno priznamo od naroda prejete dobrate. „Narodu moramo biti hvaležni. Kajti narod nas je rodil, nam je dal stariše in z njimi izvir in življenje. Od naroda imamo narodni značaj, s katerim se odlikuje narod in njegovi člani pred pred drugimi narodi.“

Nadalje moramo imeti napram narodu res posebno ljubezen in posebno blagohotnost.

Kaže se taka posebna ljubezen na več načinov. Kdor res na poseben način ljubi svoj narod, ceni tudi na poseben način narodne dobrine in narodno zgodovino. Iz tega čislanja izhaja čisto veselje, da pripadamo temu narodu. Dolžni smo na poseben način ceniti dobrine in velika dela svojega naroda, imeti nad njimi posebno veselje. Prav zato je tudi spodobno in prav, da se veselimo, da smo člani tega naroda.

Pa prav urejeno mora biti zopet to čislanje. Čislati smemo na svojem narodu in njega zgodovini le, kar je res tega vredno, torej le dobro, lepo in pravično. Nikakor bi ne bilo več urejena narodna zavest, ko bi kdo ne hotel videti, kar je slabo ali manj dobro na njegovem narodu in njega

¹⁾ 22 q. 26, a. 8.

zgodovini, ampak bi to še nalašč hotel prikriti ali celo slaviti kot dobro in hvalno. Ne. Krščansko narodno čustvo nas usposoblja, da vidimo, kar moramo grajati na svojem narodu, in nas močno nagiblje nato, da skrbimo na vsak način, da tudi naši sorojaki spoznajo narodne napake in slabosti, jih pripoznajo, zboljšajo in odstranijo. To je pieteta do sorojakov, kakor nam jo riše sv. pismo.

Lepše še nego v veselju se pa pokaže resnična ljubezen do naroda v **sočutju in žalosti**, če je narod nesrečen ali trpi škodo. Seveda je sočutje lastno le blagemu srcu. Srce, ki v njem vlada sebičnost, je zaprto tudi sočutju. Vendar je brezčutnost za tuje gorje nekaj surovega, da, nečloveškega. Posebno grda je pa trdosrčnost, ki zanikava sočutje lastnemu narodu in sorojakom, ter tako krši ljubezen do bližnjega in pieteto.

Pa tudi sočutje mora biti urejeno. Izključena mora biti krivična maščevalnost, sovraštvo, zavist. Sočutje do stiskanih sorojakov ne sme nikdar prelomiti zapovedi ljubezni do bližnjega ali zapovedi pravičnosti.

Dolžna ljubezen do lastnega naroda se pokaže slednjič, če iz srca želimo in odkritosrčno hrepenimo, naj bi se naš narod srečno razvijal, rastel in proseval.

Veliko večega pomena pa je za blagor narodov delo in dejanska udeleženost dolžnosti in nalog in ljubezni, ki vežejo posamnika na narod. — Ne bomo preobširni, vsakemu, ki je spoznal svoje moči ve, koliko more storiti za narod, vsaki, ki želi sebi srečo in hodi po načelih, ki jih je spoznal za dobre, jih bode istotako obračal v narodov prid.

Za delo je treba sredstev. — Doba naša zahteva znanja, socialnega in gospodarskega, čas hoče značajev, in trpljenje, mož — naše prepričanje pa pred vsem — verskih mož, značajnih, poštenih delavcev. — Sicer pa smo o dejanskem načinu delovanja za narod že govorili in bi bila odslej vsaka beseda odveč.

Politična naloga dijaštva na Bolgarskem.

(Napisal A. I. Nedelkov. — Iz „Časopis Pokrokového Studenstva, 1906 č. 5“.)

Za časa svojega 25letnega obstanka, odkar je Bolgarija samostojna in vstavna država, prenesla je na svoja lastna tla vse evropske institucije. Ni preteklo še 10 let in v mladi kneževini je bila ustanovljena „Višja šola“, ki je v poslednjih 2 letih postala „bolgarsko vseučilišče.“ Število poslušalcev tega edinega vseučilišča vedno raste. Tako je bilo leta 1888, 34 poslušalcev, pred 2 leti je imelo vseučilišče 696 poslušalcev in 100 poslušalk, letos celo

— 900. Ta okoliščina dokazuje, da se omika na Bolgarskem dviguje in potreba višje izobrazbe je jako velika. Toda koliko je to zvišanje bilo povzročeno vsled zboljšanja vseučiliškega sistema je vprašanje, katerega obseg naslednjih vrstic ne dovoli razrešiti. Zadovolimo se danes, da zaznačimo politično kulturno ulogo bolgarskega dijaštva.

Do leta 1894 ni moglo bolgarsko dijaštvo, tlačeno pod težko dobo Stambolova javljati nobene politično kulturne delavnosti. V teh 4 do 5 letih se je dijaštvo razburjalo na znotraj, toda svoje nejevolje ni pokazalo na zunaj. A takoj po padcu Stambolova je nastopilo tlačeno dijaštvo družabno, ter pokazalo občinstvu zlo katero je prinesla minula vlada. Od leta 1894. se bolgarsko dijaštvo ne samo udeležuje političnih bojev, ampak je tudi nositelj političnih idej. Vže 10 let vidi bolgarska javnost, da se dijak obrača proti vsaki nezakovitosti vlade. Tako se je za časa narodnjaške vlade dijaštvo udeležilo volitev, da celo sklicalo zborovanje proti politiki vlade. To je bilo leta 1897 o Veliki noči, ko je izbuhnila vojska med Grki in Turki za svobodo Krete. Bolgarski dijaki so poslali svojim tovarišem v Atene depeše, v katerih so jim častitali za avtonomijo Krete. Ta depeša je naredila dober vtis v Evropi, kajti bolgarsko dijaštvo je dokazalo, da je političnomisleči element.

Bolgarski dijaki so prvi videli, da je edino razrešenje Makedonskega vprašanja, avtonomija Makedonije, ter so prvi sprožili vprašanje o zblizanju Bolgarije s Srbijo. Poroštvo tega zblizanja so bili shodi srbskega in bolgarskega dijaštva v Belemgradu, leta 1896.

Od te dobe ni bilo bolgarskega dijaka, katerega bi ne zanimala rešitev Makedonskega vprašanja. Večji del mladine srbske je prepričan, da edino avtonomija Makedonije more zblizati Srbijo z Bulgarijo. Pri veliki delavnosti v srbskih krogih, govorimo že lahko o zblizanju teh dveh slovanskih držav o ideji, katero srbska vseučiliška mladina razširja s časopisom: „Slovanski jug.“ Največi dokaz za potrebo federacije srbsko bolgarske na podlagi avtonomije Makedonije je bil dan leta 1904, ko so bolgarski dijaki obiskali svoje kolege v Belemgradu. Na skupnem bolgarsko-srbskem shodu je govoril dr. Džaja, bivši diplomatični agent v Sofiji in prof. Nunčič, ki so dokazovali, da je zblizanje srbsko-bolgarsko mogoče in da se mora izvršiti v najkrajšem času. Po teh govorih so se dijaki oglasili za resolucijo, v kateri so izrekli za neobhodno podlago federacije balkanskih držav avtonomijo Makedonije. Ta resolucija in glasovanje je bilo podpirano z vsemi bolgarskimi in srbskimi naprednimi dijaki.

Dijaki na Bolgarskem se pa zanimajo tudi s političnimi toki lastne kneževine. Za dobo Radoslavova, ki je bila kraju precej neprijazna, je bil sklican na iniciativo dijakov shod v Sofiji, na katerem se je vgovarjala neodkritosrčnost vlade in se neobhodno zahteval njen padec. Te akcije so bile več ali manj skupne vsemu dijaštvu na Bolgarskem. Vsled razširjanja omike in napredovanja razmerne diferenciacije, javi se naše dijaštvo kot

istovrstni sklad bolgarske inteligence. Kakor da bi politična in družabna diferencijacija — kolikor je mogoče govoriti o njej v Bolgariji — pronikala med vseučeliško mladino. Ko so mnoge s političnih frakcij na Bolgarskem zgubile svoj prvotni značaj, ko so postale frakcije socijalnih nazorov, zavzelo je tudi dijašto to stališče.

Tako se je razdelilo dijaštvo na enotne politične skupine po svojem političnem prepričanju. Poslušalci Sofijskega vseučilišča imajo nekoliko takih skupin: ortodokсно-socijalistično, revizionistično-socijalistično, radikalno-demokratsko; narodna in demokratska skupina. Ortodokсно-socijalistična skupina predstavlja približno $\frac{3}{10}$ dijaštva. Ta skupina je v ozki zvezi s socijalno-demokratsko frakcijo in skuša v vsakem slučaju delovati z drugimi skupinami. Ti dijaki se drže tesno teorije Marx-Engelsove. Členi te skupine so jako delavni element, so najboljši govorniki osamljene frakcije. Govorijo na političnih shodih in v društvih, ki so pod uplivom stranke ortodokсно socijalne. Skupina revizionistično-socijalnih dijakov je kar število zadeva dovolj močna. (Približno $\frac{3}{10}$ vseučeliške mladine). Členi te skupine se udeležujejo debat, ki se tičejo političnih zadev, ostalega meščanskega dijaštva; so energični sotrudniki pri delavskih društvih stranke revizionistično-soc. in najbolj vneti zagovorniki bolgarsko-srbskega zblizanja. Predstavljajo jo najbolj izobrazeni in najposobnejši dijaki socijalisti.

Demokratsko-radikalna skupina je najmlajša. Začetek njene ustanovitve se sme imenovati pomladanski nemiri, katerih so se člani te skupine živahno vdeležili bijoči se z vsemi silami za svobodo akademično. V enem izmed shodov, katerega je priredila ta skupina in katerega so se udeležili tudi načelniki drugih skupin, sklenili so se boriti, dokler ne zadobe akademične svobode bolgarskega vseučilišča.

Skupina narodnjakov in demokratov (ta se je ustanovila pred 2 meseci) ni dosedaj projavila še nobene očitne delavnosti. Poleg teh dijaških skupin obstoji še Makedonska organizacija, katere člani so nekateri dijaki z Makedonije. Makedonsko vprašanje je njen glaven problem, za notranje bolgarske zadeve se ne zanima.

Pripomniti moramo še nacionalistično skupino, ki zahteva spolnjenje panbulgarskih idealov. V svojih zahtevah ni popolnoma jasna, vendar želi v načelu priklopljenje Makedonije k Bolgariji. V poslednjem času ni projavila nobene delavnosti, da lahko rečemo, da faktično več ne obstoji.

Današnje vladne frakcije (Stambolisti) ne predstavlja nobena dijaška skupina.

Število dijakov, ki ne pripadajo nobeni skupini, je jako majhno in to so večinoma osebe javnosti neznane. Z vsega gorirečenega se razvidi, da so najmočnejše one skupine, ki pripadajo k strankam bolgarskega soci-

jalizma. Logično bi sledilo, da je socijalistično gibanje na Bolgarskem zelo silno in da ima vsled tega tudi svojo inteligenco na vseučilišču. Toda temu ni tako. Socijalizem na Bolgarskem je plod naše inteligence zlasti pa narodnih učiteljev. Bolgarska dežela je država malo agrarna par excellence, a socijalizem je tam nastal radi tega, ker so vse politične stranke dozdej bile nesposobne za vlado. Radi tega mladina ni našla mesta za svoje ideale pri teh političnih strankah in je videla rešitev države edino v socijalizmu. Radi tega je do nedavna veljal pri nas za izobraženega in omikanega človeka, samo oni, ki je bil socijalist. Toda tudi pri nas se je začelo v poslednjem času življenje formovati, razne politične stranke skušajo prilagoditi svoje zahteve potrebam naroda, in radi tega začenja tudi inteligenca vstopati v njihove vrste. Ono intenzivno socijalistično gibanje dijaštva se mora smatrati za prehodno dobo. Sami solijalistični delavci, katerih je manj kot učiteljev, čutijo, da se njihove vrste izpolnjujejo z ljudmi, ki niso za sklad proletarcev. Radi tega so dijaki socijalisti zgubili svoj vpliv.

Toda kneževina še ne živi pravega življenja. Z ene strani je Bolgarska tlačena od slabe notranje vlade, z druge strani se nahaja pred velepomembnem vprašanju zunanje politike – to je vprašanje o makedonski avtonomiji. Vsled tega so vsi pogledi našega naroda obrnjeni na Makedonijo in iščejo načina, ki bi ž njim pridobili avtonomijo tej zemlji. Popolnoma prirojeno je, da se je tudi naša inteligenca vdeležila tako važne in težke akcije. Vseučiliški poslušalci niso ostali pasivni pri predlaganju sredstev, s katerimi bi se iztrgala Makedonija iz nevzdržanega suženstva.

Toda bolgarsko dijaštvo živi prehodno dobo. Ni mu dana mogočnost, da bi se uglobovalo v svoje studije, kajti našo znanstveno slovstvo je tako revno, da ne more dijak zajemati iz njega nobenih znanosti. Znanje drugih jezikov razven ruskega je jako važen pojav, kajti učenje modernih jezikov je na srednjih šolah zanemarjeno. Z izboljšanjem vseučiliških razmer in razrešenjem makedonskega vprašanja nastalo bode tudi pri nas intenzivnejše znanstveno delovanje. Sicer pa more biti bolgarska ponosna, da stoji med vsemi balkanskimi državami, kar se tiče izobrazbe najvišje. Inteligenca in dijaštvo stoji pri vseh nedostatkih vendarle više kot v sosednjih državah. Bolgarski dijak je neotesan, svojevoljen, vendarle pa delaven in razumen.

„Krst pri Savici“ v pogledu na celotnost Prešernovih poezij.

(Piše Zorislav.)

„Krst pri Savici!“ — Kako različna čuvstva vzbuja to ime, kako različna mnenja vladajo o tej pesnitvi! —

Kaj je „Krst pri Savici“?

— „Skrpana, zavožena stvar“ (Etbin Kristan, *Krst pri Savici*, Naši zapiski, III. str. 184.);

— „ogledalo, ki se je v njem videl osupel in celo neizrečeno otopen obraz. Nastavil mu ga je pod obraz (pesnik čitatelju): „Poglej se, dragi bratec!“ (A. Prepeluh, *Prešeren je ljudski pesnik*, N. z. III. str. 191.).

— je „nekaj višjega, kakor metrična naloga“ (Pavel Grošelj, *Zbornik IV. Prešeren in Petrarka* str. 55.);

— je „upodobljena Prešernova resignacija“ (Aškerc, *Uvod k Prešernovim poezijam*, str. XLVII.);

— je¹⁾ „pesem ubogega pesnika, ki je bil v velikih škripcih“ (dr. Debevec, *Virginija-Atala-Bogomila*, D. i. S. XVI. 606.);

— je „krst s Prešernovo srčno krvjo“ — je „križ slovenske svobodne kulture“ (dr. Prijatelj, *Drama Prešernovega duševnega življenja*, N. z. II. 173.);

— je „odsev Prešernovega življenja“ (Ivan Lah, *Pan Tadeusz Evgenij Onjegin-Slavy dcera — Krst pri Savici*, Slovan, III. 317.);

— je „žlahтна rdeča vrtnica, ki je vzcvetla iz romantike, pa ni ostala . . . medla . . . , ampak se je razcvetla v gorkoti pevčevega srca“ (dr. J. Tomišek, *Temeljna vprašanja o Prešernovem „Krstu pri Savici“*, Lj. Z. XXV. 566.);

— je „krasna umetnina, ki ima lepo krščansko podlago, a ki ne more biti v dokaz Prešernovega prepričanja“ (Viktor Steska, *Paberki o Prešernu*, Kat. Obz. V. 19.);

— je „pesem, v kateri je Prešeren proslavil idealno krščansko religioznost“ (dr. Ivan Žmavc, *Preš. Alb.* str. 797.);

— je „nekaka apologija krščanskega učenja o minljivosti sreče“ (Stingl, *Dvě jubilea, Vlast' XVI.* — 346 — 357. — A. Dermota, *Lj. Z.* 1900, str. 388.);

— je „prekrasna, čista in versko navdihnjena pesem“ (I. J. Ljubezen v *Petrarkovih rimah z ozirom na slovenskega lirika - prvaka*. *Rim. Kat.* III. 379.);

¹⁾ „Če hočemo Prešernu verovati“.

— je „najbolj dozorelo pesnikovo delo, v katerem združuje vse, kar je proučil, mislil in čutil — je pesem, v kateri se strinjajo po drugih pesnitvah raztreseni pesniški elementi (čuvstvena lirika, estetično-apologetični značaj romanticizma, ljubezen do lastnega naroda in pretresljiva zgodba slovenske povestnice) — v eno harmonično celoto“ (dr. E. Lampe, Elementi Prešernove poezije, Prešernova pril. Slovencu, 1905, št. 206.);

— je pesnitev, v primeri s katero je ni v slovenskem slovstvu, „ki bi izražala globočjih dušnih bojov in se vspenjala do tako visoke in plemenite dikcije“ (F. Terseglav, Problemi v „Krstu pri Savici“, istotam);

— je — ona pesem „mila“, ki je poetu bila tudi „hladilo — ločtvi od njega“ —

tisti velikanski „Krst“, ki je vznikel iz one duševne razpoložnosti l. 1835. (A. Žigon, Lél — moj kermar. D. i. S. XVIII. 739);

— je, „če primerjamo Prešernove poezije veličastni simfoniji, . . . tej simfoniji finale . . ., je kakor svetla mavra, ki se za črno nevihto tolažljivo razpenja po večernem nebu, obeta jutri jasen, vesel dan“ (Stritar. Zb. sp. V. str. 104—105.).

Vse to je tedaj „Krst pri Savici“ — od skrpane, zavožene stvari — do finala veličastne simfonije! —

Vse? —

Čutovita pesem! —

In kaj pravi Prešeren sam o svoji pesmi? — „Mein neuestes Produkt „Kerst per Savizi“, das beiläufig Ende März erschienen ist, bitte ich als eine metrische Aufgabe zu beurteilen, mit deren Lösung der Zweck in Verbindung stand, mir die Gunst der Geislichkeit zu erwerben . . .“ (Pismo do Čelakovskega z dne 22. avg. 1836. F. Levec, Prilogi k Prešernovemu životopisu, L. Z. 1882, 110.). Te vrstice so vzrok, rekli bi, tolikih prepиров. Dobro je pojasnil celo zadevo prof. Tominšek v „Temeljnih vprašanjih v Krstu pri Savici“. Pokazal je, da je pisano to pismo — prav po Prešernovo — sarkastično.

Če bi mu tudi ne hoteli čisto pritrčiti, bomo morali pripoznati prav vsi — da je pismo pisano v globoki resnosti. Od te pa ni daleč do sarkazma. Tudi daljno izvajanje prof. Tominška je prav stvarno in jasno.

„Krst pri Savici“ je posvetil Prešeren svojemu najljubšemu prijatelju (prim. zgoraj mnenje Av. Žigona o „Krstu“). To je tako tehten vzrok za naš dvom, da bi bil Prešeren v onih besedah izčrpal ves obseg svojih namenov s „Krstom pri Savici“, da bi bilo napačno in popolnoma neoprezno sklicevati se na one besede in jim davati pomen, kakoršnega nimajo.

Saj je rekel Prešeren sam, da ima vse njegovo literarno delovanje namen kultivirati slovenski jezik. In če to ne stoji v onih besedah, bomo potem rekli, da ni imel s „Krstom“ istega namena?

To bi bilo ravno tako napačno, kakor da bi iz zadnjih besed skleпали, da ni imel Prešeren s svojimi poezijami drugega namena, kot da kultivira slovenski jezik.

Iz ozirom na stvarne razloge i z ozirom na autoritete (poleg omenjenih pred vsem Dr. A. Musič, dr. Murko, Korš, Štifter in mnogo drugih) moramo reči, da je imel Prešeren i v „Krstu“ isti glavni namen kot v vseh drugih svojih poezijah — dati duška svojemu srcu.

Čudno!

Ravno oni, ki nočejo krsta Črtomirovega, vidijo, da je krst premalo motiviran; ravno oni, ki jim je „umetnost namen umetnosti“, iščejo iz istega vzroka (ker nočejo krsta) po virih, da bi presojali umetnost.

Pa je to popolnoma jasno: oni nikakor nočejo, da bi se pustil Črtomir krstiti, ker je to po njihovem mnenju nespametno. Zato jim tudi ne bode zadostovala nobena motivacija.

Mi pa bomo vprašali, je-li krst zadosti utemeljen, samo one, ki hočejo, da se Črtomir pusti krstiti, ker pesnik je hotel in moral imeti ta glavni namen pred očmi — v — „Krstu pri Savici“.

Je-li to dosegel ali ne, je razvidno iz pesnitve same; če ni krsta dovolj motiviral, potem ga zadene krivda v polni meri; umetnost namreč ne vprašuje, iz kakih motivov prihajamo k njej.

Oni pa, ki nočejo krsta, ker se jim to zdi „velik greh“ (Grošelj), nimajo tukaj (glede motivacije) nobene besede. Zakaj ne? — Saj si jo vendar vsi prisvajajo! — Nedosledneži!

Oni vedo, kako postane človek iz pametnega (pred krstom) na pameten način (motivacija) nespameten (da prejme krst).

S temi smo tedaj glede vprašanja motivacije obračunali in bomo poslušali samo one, ki hočejo, da se Črtomir pusti krstiti. (Dalje.)

Narodna.

Nič več ne bom se trudil
oziral se po njej,
za spremstvo se ji nudil;
kar delal sem doslej —

Da rane bi zacelil
obvezal bom srce,
le norec glavo belil
poslej bi radi nje!

Glasnik.

Slov. kat.-akad. društvo „Danica“ izvolila je na občnem zboru dne 6. marca sledeči odbor: predsednik: phil. Mirko Božič, podpredsednik: iur. Josip Jerič, tajnik: phil. Alojzij Juvan, blagajnik: phil. Izidor Modic, gospodar: iur. Josip Oblak, knjižničar: phil. Ernest Tomec.

Promocija. Dne 16. t. m. promoviran je bil doktorjem modroslovja starešina „Danica“, g. Karol Capuder. Slavljencu tem potom še enkrat čestitamo!

Slov. kat.-akad. društvo „Danica“ je zopet poslalo v svet svojega starešino, bivšega marljivega predsednika med rojake kot doktorja prava. G. Matija Lavrenčič, sodni avskultant v Rovinju, je promoviral 23. marcija 1906 na dunajskem vseučilišču doktorjem prava. Društvo ni moglo biti zastopano, vsi društveniki mu tem potem najiskrenejše čestitajo.

Privatdozent, Ein Stück aus dem akademischen Leben in 4 Aufzügen von Ferd. Wittenbauer. Leipzig 1905. Kdor je bil na kaki visoki šoli, je čul gotovo o čudnih potih, ki vodijo včasih od neplačanega privatnega docenta do službe rednega visokošolskega profesorja. Baje pride pri tem večkrat v poštev ne toliko znanstvena zmožnost in zasluge kakor pa krvno sorodstvo ali pa svaščina z rednimi profesorji. Protekcija in sicer najslabše vrste se je zajedla deloma tudi v najvišja centra izobrazbe. Ne gre nam preiskovati, v koliko so te tožbe na ti ali oni visoki šoli upravičene, omenimo pa tukaj izborna dramatično delo, ki prikazuje to zlo na vseučilišču v manjšem nemškem mestu v svetli, včasih po našem mnenju tudi v presvetli luči. Izpraznjeno je mesto profesorja geologije. Potegujeta se zanje dva privatna docenta, dr. Obermayer in dr. pl. Lukanus. Obermayer je znanstvena moč prve vrste, ljubljenc

svojih učencev, a sin ubogega gorskega kmeta in neroden v obnašanju. V hudem boju za obstanek in neprestanem stradanju se mu je razvil kremenit, blag moški značaj, a lahkemu življenju gospode se ni mogel prilagoditi. Njegov tekmeč je bil njegov učenec, Obermayerjeva kreatura v pravem pomenu besede, in šele dve leti privatni docent, Obermayer pa že deset let. Pri oddajanju izpraznjene stolice za geologijo ima važno besedo dvorni svetnik prof. Kellersheim, katerega hči Elza ljubi udano svojega bivšega učitelja Obermayerja, za katero se pa potega tudi pl. Lukanus, da doseže ž njeno roko po posredovanju ošabne Elzine matere Amalije tudi izpraznjeno profesorsko mesto. Nesrečen slučaj in nesporazumljenje razdruži Obermayerja in Elzo, ki se iz kljubovalnosti zaroči s pl. Lukanusom. Pri seji profesorskega kolegija se odločijo profesorji pod uplivom svojih soprog proti Obermayerju. Ta zapusti vseučilišče in se vrne na očetov dom kmetovat; spremlja ga zvesti in vrlji prijatelj prof. Prutz, ki ne more več živeti med svojimi neznajčajnimi in neakademičnimi kolegi.

„Meine Schuhe will ich schütteln, damit kein Stäubchen von dir kleben bleibt, du Tempel der Heuchelei, der Unverfrorenheit, der akademischen Grossmann sucht“.

Proti pl. Lukanusu uprizore dijaki demonstracije, Kellersheimu pa se pridejo za njegovo ravnanje pri imenovanju novega izrednega profesorja zahvaliti pri belem dnevu z mačjo godbo [med klici: „Pfu!, Schwiegevater!“] Pl. Lukanus je dosegel svoj cilj in se iznebi sedaj Elze s tem, da se spreje očetom zaročenke.

Drama ne izgreši tudi pri čitatelju upliva in ga vzdržuje ves čas v največji pozornosti. Igra se že več tednov do malega vsak drugi dan pri razprodani hiši v dunajskem ljudskem gledišču

(„Deutsches Volkstheater“) ter vzbuja precejšnje pozornost. Tudi na kroge, katerim je namenjena, bržčas ne bo ostala brez upliva.

Zanimivo je na ti igri še nekaj. Med vzroki, ki jih navajajo profesorji proti imenovanju Obermayerja, je tudi ta, da bi imenovanje svobodnega raziskovalca Obermayerja imelo za posledico razdor z bogoslovno fakulteto. Nekateri bi baje celo glasovali zanj, če bi kot profesor zatajil svoje znanstveno prepri-

čanje. Pri današnjih razmerah je za kandidata na poti do vseučiliške stolice veliko večja zapreka krščansko prepričanje kakor katera si bodi. A junak-katolik ali sploh učenjak s krščanskim naziranjem bi izgubil menda pri velikomestnem občinstvu svoje simpatije. Sicer pa ima pisatelj bržkone v mislih protestantovsko bogoslovno fakulteto; igra je bila uprizorjena v prvič v Draždanih v februarju l. 1905. Poznal naj bi jo vsak akademik. I. D.

Listek.

Spomenica nemških dijakov na rektorja. Odbor društva „deutsch-akademische Lese- und Redehalle“ je oddal 24. februarja t. l. rektoru dunajskega vseučilišča spomenico. Ta se ozira v prvi vrsti na dvignjenje znanstvenega življenja in izpopolnjenje učnih sredstev na dunajskem vseučilišču. Da se Dunaj razbremeni, se izraža želja po novem nemškem vseučilišču na Moravskem. Drugi del spomenice obsega predloge za avtonomijo visokih šol. Ministrstvo naj bo postavno vezano, držati se pri imenovanju visokošolskih profesorjev kandidatov, ki jih predlaga dotična fakulteta. Akademikna društva naj bodo podvržena samo akademiknim oblastim. Dovolijo naj se na novo oglasi akad. društev v avli.

Najnovejši podatki o avstrijskih vseučiliščih. Iz izkaza naučnega ministrstva o frekvenciji na avstrijskih vseučiliščih posnemamo sledeče podatke. V tekočem zimskem tečaju 1905/6 je bilo dne 31. decembra 1905 na dunajski univerzi 7937 dijakov; od teh 231 teologov, 3425 juristov, 1519 medicincev in 2762 filozofov. Češko vseučilišče v Pragi, po številu prvo za dunajskim, šteje 3815 slušateljev. Bogoslovno fakulteto jih obiskuje 120, pravno 1703, medicinsko 439, filozofično 1553. Od 3249 obiskovalcev lvovskega vseučilišča, ima bogoslovni oddelek 411 dijakov, juridiški 1650, medicinski 146 (1), modroslovni 1042. Vseučilišče v Krakovu pohaja 74 teologov, 904 juristov, 298 medicincev in 1210 filozofov, skupaj torej 2485 dijakov. Graška univerza ima letos 1951 slušateljev; bogosl. fakult. izkazuje

93, jurid. 869, med. 320, filoz. 669 dijakov. Na nemški univerzi v Pragi je 1519 slušateljev. Bogoslovje jih obiskuje 89, pravoslovje 659, med. 259, filozof. 543. Na vseučilišču v Inomostu je 1063 vpisanih; Teol. študira 339 (1) dijakov, jus. 256 (1), med. 152, modrosl. 326 (1), Černovice imajo 198 slušateljev; 94 je teol., 375 jur. in 229 filozofov.

Vseh slušateljev na osmih avstrijskih univerzah je tedaj v tekočem tečaju 22.749 (med njimi 1323 žensk). Teologične fakultete štejejo skupaj 1441 dijakov (63%), medicinske 3133 (123 žensk) (137%), filozofske pa 8334 (1159 žensk) (308%).

Število dijakov na naših vseučiliščih, ki je znašalo v zimskem tečaju 1901/02 18323, se je torej v štiri letih pomnožilo za 4426 ali 242%. Od tega prirastka pripada ogromna večina 844% filozofičnim fakultetam. Splošno se uvideva, da si večina dohajajočih izbera modroslovne študije, dočim se število medicincev krči iz raznih vzrokov.

Naraščaj v posameznih oddelkih od leta 1901/02 pa do danes je sledeči: Teologija bilježi prirastek + 431 ali (407%), pravoslovje + 431 (45%), modroslovje + 3744 (815%), zdravilstvo pa nedostatek — 116 (— 53%).

Na prvi pogled se moramo začuditi visokemu številu slušateljev na lvovski univerzi (3249), med tem, ko jih je imelo 1902 samo 1637. Gotovo je, da tvorijo med ondotnim dijaštvom pobegli Poljaki iz Rusije precejšno stranko. Vsa ostala vseučilišča so od lani sem

napredovala, le Dunaj ima 296 dijakov manj, kot pretečenega leta v istem času.

Dijaštvo na naših visokih šolah narašča od dne do dne in Muzini hrami postajajo vedno tesnejši. Povsod pomanjkuje potrebnega prostora. To hudo zlo se čuti posebno na večjih učiliščih. Na Dunaju na pr. moraš najmanj četrtr ure pred začetkom določene ure čakati v gnječi pred dvorano, ako si hočeš priboriti potrebni kotichek. Ponekod se ti lahko pripeti, da niti v sobo ne moreš.

Zelo čudno tudi, da niti ministrstvo, niti akad. senat nemških univerz v svojih poročilih ne omenjajo števila slušateljev, razdeljenega po posameznih narodnostih, kar bi bilo gotovo za nas jako zanimivo. *V. P.*

Slovenska narodna glasba. Naučno ministrstvo je odredilo, da se zbere vsa glasba vseh avstrijskih narodov v veliko celotno zbirko. Urejena bo pa zbirka tako, da dôbi vsak narod svoj poseben oddelek, vsi oddelki pa bodo tvorili veliko celoto. V to svrlo je imenovalo ministrstvo že tudi osrednji odbor; za nas kot zastopnika Slovencev gospoda vseučiliškega profesorja dr. Štreklja. Pojem narodne pesmi in glasbe pa moramo vzeti v prvotnem najširjem pomenu in najširji podlagi. Treba bo poslušati malega pastirčka, kako piska in vriska za živino, treba si bo ogledati njegove piščalke, treba bo poslušati fante na vasi in dekleta pod vaško lipo, ko pojo in si zabilježiti krasne melodije. Treba bo poslušati dalje veselega godca in si zapomniti njegove komade, da celo cerkvenika bo treba poslušati po pritrkava. Zapisati bo treba dalje različne načine vriskanja, če bo mogoče dobiti še kje kake ostanke našega narodnega plesa in dr. Zapisati pa bo treba vse strogo tako, kot živi res med narodom. Razne poprave in ponarenjenja niso dovoljena, ker ima zbirka strogo znanstven namen. Zapisati bo treba zraven pri vsakem komadu, če le mogoče, kje je bil zapisan in kdo ga je narekoval.

Ker bo tako delo zelo težavno in zahteva večletnega napornega dela, treba, da bodo prispevali vsi krogi vsak po svoji moči, zlasti dijaki! Da bo pa delo lepo organizirano zato se je sestavil v Ljubljani osrednji odbor, ki je imel že dolgo sejo, kjer si je začrtal svoj pro-

gram in načrt. Slovensko ozemlje se je razdelilo v več okrožij za vsako okrožje pa se je določil en odbornik, ki bo gradivo urejeval in izročal — dalje. Tako je zastopnik za Gorenjsko g. koncertni vodja Matej Hubad v Ljubljani, za Dolenjsko deželni sodnijski tajnik Fr. Milčinski, za Notranjsko gosp. prof. Ant. Štrifof, za Istro veleč. gospod kooperator Josip Križman, za Goriško veleč. g. župnik Jan. Kokošar, za Korosko g. prof. Jan. Scheinigg in za Štajersko g. G. Majcen. Urednik teksta za vse dežele in okrožja je g. dr. Štrekelj, urednik muzikalnega dela pa g. M. Hubad.

Odbor je odobril lep načrt, ki ga je izdelal vseučiliški prof. g. dr. Štrekelj, in ga poslal ministrstvu v potrjenje. Kakor hitro bo ta odobren in potrjen, obrne se odbor do vseh rodoljubov, do vse inteligence s potrebnimi oklici in vprašalnimi polami, ki se jih razpošlje do 15 tisoč po slovenskem ozemlju. Te pole bodo služile v informacije, treba jih bo vestno izpolniti in poslati odboru. Po njih bo izvedel odbor, ali je kje posebno veliko gradiva, ali ga je sploh kaj, ali je kdo, ki ga nabira ali bi ga lahko nabiral itd.

Ne moremo si kaj, da ne bi opozorili tu naše vrlo dijaštvo na to veliko misel, ki se sedaj uresničuje. Dijaki so bili vedno zelo idealni, zelo požrtvovalni. Ne prezrite lepe prilike, ne zamudite je, vsak naj stori svojo dolžnost. Če ne more že družega, pa naj vsaj pomaga izpolnjevati vestno in natanko one vsprašalne pole in pomaga vsaj na ta način. Sicer bo pa izdal odbor tudi potrebna navodila, da bo nabiral snov lahko tudi tak, ki ni poseben literat ali muzik.

Pač moramo pozdravljati to veliko idejo kar najiskrenejše in opozarjati vse najširje kroge nanjo. Za lep uspeh, za dovršeno zbirko nam jamči že delavni odbor, a vsakdo, ki se čuti količkaj zmožnega je dolžan podpirati ga pri tem težavnem delu. Pozdravljati moramo to idejo, to novo gibanje tembolj, ker mu je stopilo samo ministrstvo na čelo. Odbor je tu, načrt izdelan, delokrogi lepo organizirani in razdeljeni, gradiva je tudi dovolj med ljudstvom, manjka le še vnetih in marljivih nabirancev. Dal Bog, da bi započeto delo krasno uspelo! *M. B.*

